

Michal Skřejpek – David Falada – Jan Kuklík: Exegésis.

Výklad právních textů.

3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 107 s.

ISBN 978-80-7380-489-3.

Lenka Šmídová Malárová*

Publikace „*Exegésis. Výklad právních textů*“, autorského kolektivu právních romanistů a právního historika, v čele s prof. Michalem Skřejpkem, představuje v pořadí již třetí vydání stejnojmenné knihy, která poprvé vyšla v roce 2005. Publikace je koncipována jako

---

* Mgr. et Mgr. Lenka Šmídová Malárová, doktorandka na Katedře dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a na Ústavu pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

soubor učebních textů k předmětu Římské právo – exegeze a je určená primárně studentům pražské právnické fakulty, kde výuka probíhá. Autoři věnovali pozornost zejména problematice interpretace textů z pramenů římského práva, nicméně do knihy zařadili také texty středověké, včetně ukázek z právních předpisů moderních.

Publikaci lze dle obsahu rozdělit na dvě části – teoretickou a praktickou. První, teoretická část, seznamuje čtenáře s metodikou výkladu římskoprávních textů a představuje tak jakýsi manuál, jak pracovat zejména

s justiniánskou kodifikací *Corpus iuris civilis*. Součástí je i názorná ukáзка exegeze v praxi. Před zahájením interpretačního procesu je nezbytné si uvědomit, že výklad historických právních textů má svá specifika. Interpret takového textu nejenže musí být vybaven znalostí práva platného a k tomu příslušné právní terminologie, a měl by se stejně dobře orientovat v právních pramenech historických, jejichž formální i materiální stránka se od současných právních předpisů v nejednom případě podstatně liší. Aplikace základních metod výkladu, mezi které obecně patří výklad jazykový (gramatický), systematický a logický, může být pro interpretaci historického, tedy již neplatného právního předpisu, nedostatečná. Interpret je proto nucen sáhnout k metodám zvláštním, tedy k metodě historické, komparativní a případně i teleologické. O to složitější je pak práce s prameny římského práva, které mezi historickými právními texty zastávají zvláštní postavení. Přítomnost některých duplicitně řešených právních otázek s často rozdílnými názorovými stanovisky vyžaduje značně kritický přístup interpreta, který nejenže dovede subsumovat určitý problém pod konkrétní právní institut, ale disponuje také obstojnou znalostí historicko-právních souvislostí.

Druhá, prakticky zaměřená část, obsahuje příklady, na které mohou čtenáři aplikovat své poznatky načerpané studiem teoretického úvodu v první části knihy. Tyto texty jsou rozděleny celkem do čtrnácti témat. Obsahem prvních jedenácti témat jsou ukázky výlučně římskoprávního charakteru. Z rozsáhlého pole působnosti kdysi platného římského práva vybrali autoři texty z následujících oblastí právního života tehdejší společnosti. Tématem úvodního souboru ukázek jsou původní pravidla interpretace a prameny římského práva. Na to navazuje právní úprava uzavírání manželství a manželské právo obecně. Autoři věnovali zvláštní pozornost

také právnímu postavení žen, herců a kolónů. Zařazena byla problematika týkající se náhrady škody, terminologie procesního práva a vybrané otázky z práva trestního. Specifický okruh témat představují soubory ukázek označené jako „*Přístavy*“ a „*Kameny*“. Sem autoři zařadili rozličná římskoprávní ustanovení, v nichž figuruje termín přístav (*portus*) a kámen (*lapis*). Závěrečné téma je věnováno kvazideliktům. Vzhledem k tomu, že jazykem římskoprávních textů je latina, v některých případech doplněná řeckými glosami, autoři jednotlivé ukázky opatřili českým překladem. Tuto skutečnost ocenil zejména čtenáři, kteří latinu neovládají, a tato neznalost by mohla zapříčinit dezinterpretaci textu.

Po ukázkách římskoprávních textů, na které je recenzovaná publikace primárně zaměřena, následují úryvky převzaté z děl středověkých filozofů. Poslední dvě témata knihy jsou věnována výkladu textů moderních, resp. textů, jež jsou pro historickou právní vědu stále aktuální (např. římskoprávní *Digesta* nebo dílo filozofa F. A. Hayeka). Sem autoři, vedle ukázek literárního charakteru (zmíněná práce Hayeka či Bible), zařadili výkladová ustanovení z vybraných soukromoprávních předpisů, na základě kterých mohou čtenáři učinit srovnání interpretačních pravidel římského a moderního práva. Knihu uzavírá tematický okruh ukázek zaměřený na problematiku expropriace v domácím právním prostředí mezi léty 1918–1945. Texty ze současné právní úpravy, tedy zejména z tzv. nového občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb., obč. zákoník), v publikaci zohledněny nejsou.

Publikaci lze, pro její podrobně zpracovaný postup práce s římskoprávními prameny a výstižné ukázky, doporučit nejen všem v tématu zainteresovaným studentům právnických fakult, ale také posluchačům historie a příbuzných oborů, kteří během studia pracují s texty právní povahy.